

Карпова І.В.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту та
соціально-гуманітарних дисциплін
Харківського навчально-наукового інституту
ДВНЗ «Університет банківської справи»*

ФІНАНСОВО-КРЕДИТНА ІНФРАСТРУКТУРА АГРАРНОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Аграрне виробництво є найбільш динамічним сектором економіки, який забезпечує конкурентні переваги України на внутрішньому та зовнішньому ринках. Але суттєвою перешкодою подальшого розвитку сільськогосподарського виробництва в Україні є системні недоліки функціонування фінансово-кредитної інфраструктури. Інфраструктура ринку - це сукупність інститутів, що забезпечують рух різноманітних товарів. Фінансово-кредитна інфраструктура є важливою складовою ринкової інфраструктури. До фінансово-кредитної інфраструктури аграрної економіки відносяться установи, які займаються акумуляцією тимчасово вільних грошових ресурсів і передають їх на різних умовах суб'єктам господарювання: банківські установи; фондові біржі; лізингові компанії; інвестиційні фонди та компанії; страхові й гарантійні установи; кредитні спілки тощо.

Окремі складові фінансово-кредитної інфраструктури в Україні знаходяться на різних стадіях формування та функціонування. Нажаль, деякі інститути почали формуватися, а потім, під впливом різних чинників, були ліквідовані. Це відноситься перш за все до Державного земельного банку. У 2012 році було створено публічне акціонерне товариство "Державний земельний банк" [1]. Основними напрямками діяльності Банку мало стати ефективне управління землями державної власності, довгострокове іпотечне кредитування аграріїв під заставу земельної ділянки або прав оренди на них, викуп заставленої неплатоспроможними боржниками землі у комерційних банків тощо. З 01.01.2013 року розпочато роботу щодо інвентаризації земель державної власності для забезпечення роботи Земельного банку. У 2013 р. було інвентаризовано 1,6 млн. га із 10 млн. га державних земель сільськогосподарського призначення. У Державному бюджеті 2014 р. передбачалося 221,5 млн. грн. на проведення земельної реформи, що еквівалентно інвентаризації ще 1,8 млн. га. У 2014 році передбачалося, що Земельний банк надасть 15 млрд. грн. кредитів за рахунок доходів, отриманих від оренди державних земель, що передаються у капітал банку. Однак у 2014 році гроші на проведення інвентаризації

земель у державному бюджеті України не виділяються, тому ні покупка, ні передача земель у капітал Земельного банку не проводиться. У червні 2014 року Верховна Рада України приймає рішення про ліквідацію Державного земельного банку.

Прийняття рішення про ліквідацію Земельного банку, з нашої точки зору, є помилковим, не відповідає потребам функціонування фінансово-кредитної інфраструктури аграрного ринку в Україні, важливою складовою якої має бути державна спеціалізована банківська установа для кредитування сільськогосподарського виробництва.

Важливою складовою фінансово-кредитної інфраструктури аграрного виробництва є комерційні банки. Сучасна потреба аграріїв у кредитах за різними оцінками становить від 90 до 250 млрд. грн., з них щорічна потреба в оборотних коштах – 7-8 млрд. грн., решта – на оновлення основних фондів [2]. Економічна криза і високі кредитні ставки призвели до зменшення кредитного портфеля підприємств АПК. Всього банківські кредити, надані підприємствам АПК, становлять понад 103,9 млрд. грн. [3], що є недостатнім для стійкого розвитку сільського господарства. У 2018 р. передбачено виділити на підтримку АПК 7,3 млрд. грн., серед цих коштів лише 400 млн. грн. закладені на здешевлення кредитів для аграріїв [4].

Фінансово-кредитна інфраструктура аграрної економіки включає також систему лізингового кредитування. Переваги його застосування полягають у наступному: процедура оформлення лізингової угоди є простішою, ніж кредиту; відсутня необхідність застави; немає необхідності у повній оплаті об'єкта лізингу одразу; фінансування здійснюється протягом всього строку використання активу; умови лізингових контрактів можуть бути досить гнучкими.

Список використаних джерел

1. Постанова Кабінету Міністрів України № 943 від 25.07.2012 «Про затвердження Статуту публічного акціонерного товариства “Державний земельний банк” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [www. zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua)
2. Аграрний сектор України. Попередні підсумки 2013 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bakertilly.ua>
3. Кредитування АПК скоротилося більш ніж на три мільярди гривень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forbes.ua/news/1380804-obem-kreditovaniya-predpriyatij-apk-sokratilsya-na-3-mlrd-griven>
4. Підтримка АПК у бюджеті-2018[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.depo.ua/ukr/money/pidtrimka-apk-u-byudzheti-2018-dotaciyi-milyard-dlya-fermeriv-i-deshevsha-tehnika-20170914640098>